

Řízení softwarových projektů, průvodce studiem

aneb „Jak studovat tento předmět“

Název kurzu	Řízení softwarových projektů (RSP)
Počet kreditů a zakončení	4, klasifikovaný zápočet
Celková časová náročnost	104 hodin (4 kredity x 26 hodin/kredit)
Přímá/participativní výuka	1/3 (prezenční studium/PS) nebo 4/8 (kombinované studium/KS)
Vyučující	doc. Dr. Ing. Jan Voráček, CSc.
E-mail	jan.voracek@vspj.cz
Telefon	567 141 110
Místnost	3N021
Konzultační hodiny	čtvrtek, 8:40 – 9:40 nebo po domluvě

Cíle

Cílem kurzu je seznámit studenty s:

- Problematikou vývoje zákaznického SW, zohledňujícího časovou maximalizaci obchodní hodnoty (**business value**) navrhovaného řešení pro svého zákazníka,
- **Obecnými zákonitostmi SW projektů**, které jsou specifické vzhledem k nehmotné povaze svého výstupu,
- **Agilními přístupy** k řízení SW projektů,
- **Aktivní spoluprací a komunikací v týmech** s využitím nástrojů, běžných v praxi.

Výstupy

Po úspěšném absolvování studenti:

- Porozumí principům zvyšování **obchodní hodnoty** zákazníka prostřednictvím ICT aplikací,
- Pochopí, jakými způsoby lze **agilně spolupracovat v distribuovaném vývojovém týmu**,
- V týmu **naplánují a realizují funkční SW dílo** prostřednictvím formálně definovaných postupů a jím odpovídajících nástrojů,
- Porozumí **nadstavbovým vývojovým procesům** (standardizace, kvalita, procesní zlepšování) na úrovni projektu.

Základní studijní literatura:

1. ŠOCHOVÁ, Z., KUNCE, E., Agilní metody řízení projektů. ComputerPress 1. 2014, 176 s., ISBN 978-80-251-4194-62. [SK1]. Dostupné i v knihovně VŠPJ.
<https://www.albatrosmedia.cz/tituly/21359650/agilni-metody-rizeni-projektu/>
2. Poznámky k přednáškám a cvičením, které se budou průběžně objevovat v e-Learning_u a to včetně všech v nich uvedených **odkazů a úkolů**.

Doporučené studijní zdroje

3. Náповѣда programu ScrumDesk
<https://www.scrumdesk.com/start/manual-for-scrumdesk-start/>
4. Scrum tutorial od VisualParadigm:
<https://www.visual-paradigm.com/tutorials/agile-tutorial/>
5. Chacon, S., *Pro Git*, CZ.NIC (Network Information Centre), 2009
http://knihy.nic.cz/files/nic/edice/scott_chacon_pro_git.pdf
6. Náповѣда programu GitHub
<https://help.github.com/en>

Získávání kompetencí

Kurz bude vyučován formou „Learning by Doing“, kdy po úvodní sadě teoretických informací a osvojení si specifických nástrojů začnou studenti týmově zpracovávat vlastní projekty způsobem, obvyklým v SW firmách. Specifické kompetence a dovednosti tak získají průběžným plněním dílčích úkolů a pravidelnými konzultacemi jejich výsledků. Následně absolvují dvě společné prezentace, kdy na první týmy představí vlastní výsledky a na druhé budou oponovat zadané řešení svých kolegů.

Vzhledem k přirozenému rozptylu kvantity a kvality studentských výstupů i různému tempu jejich práce bude harmonogram konce semestru řešen individuálně. I přes toto volnější strukturu zůstává zachováno i kontinuální vzdělávání, a to formou samostatného studia nových témat z učebnice a doporučených zdrojů či absolvováním povinných on-line testů.

E-Learningová opora kurzu má doporučenou strukturu VŠPJ, zahrnující:

- Úvod: informace, automaticky kopírované údaje ze školního IS,
- Informace a průběžné aktivity: specifické úvodní a semestrální informace od vyučujícího,
- Odborné témata v předepsané struktuře: Učební cíle, Klíčová slova, Glosář, Studijní materiály, Kontrolní otázky a úkoly, Shrnutí,
- Závěrečné aktivity: specifické závěrečné informace a aktivity od vyučujícího.

Ověřování kompetencí a hodnocení aktivit studenta

Časová i obsahová skladba jednotlivých témat je zhruba charakterizována v tabulce 1 a podrobně diskutována v navazujícím textu. V kapitole Klasifikovaný zápočet jsou uvedeny podmínky pro úspěšné zakončení kurzu. Klasifikační stupnice je typu ECTS, tj. A – F.

Komplikacím během semestru se snažte předcházet ve spolupráci s vyučujícím. Nemá-li Váš problém standardní řešení, zavčas se s ním domluvte na možných alternativách. To platí jak pro týmy, tak pro jednotlivce.

Anotace

Tento kurz je založen na týmové práci. Během semestru se jejich členové seznámí se **základy teorie** projektového řízení s důrazem na agilitu, realizovanou metodikou Scrum. Naučí se i účinně komunikovat v MS Teams a pracovat s týmovým úložištěm GitHub. Způsob práce s nástrojem ScrumDesk si osvojí prostřednictvím neklasifikovaného cvičného projektu (sandbox).

Paralelně s těmito úvodními činnostmi začnou plánovat **vlastní projekt**, pro který jim bude zřízena nová instance Scrumdesku. Schválený projektový plán začnou realizovat a zároveň přitom budou zohledňovat průběžně vznikající změny (rozdíly oproti plánu, zákazníkem (sponzorem, vyučujícím) neakceptované uživatelské příběhy nebo přesun priorit v backlogu).

Ke každému tématu absolvují **povinný nebodovaný individuální test**. Jeho smyslem je upozornit na probíranou problematiku a otevřít případnou diskusi. Harmonogram testů je v tabulce 4.

V kurzu proběhnou i dvě povinné **prezentace**: (i) představení týmu a jeho plánu a (ii) oponentura přiděleného projektu. Důraz bude kladen i na kvalitu a procesní zlepšování. V závěru semestru týmy zpracují vlastní hodnocení a získají i zpětnou vazbu od vyučujícího.

Struktura výuky v PS

- Na začátku semestru se uskuteční několik společných, cca čtyřhodinových přednáškových bloků (T1, T2), na které naváže sada patnáctiminutových týmových konzultací/stand-up meetingů v čase, který si tým zvolil. Struktura těchto schůzek bude následující:
  - Prezentace výsledků, které samostatně realizoval každý člen týmu v předchozím období,
  - Představení úkolů, na kterých bude každý člen týmu pracovat v následujícím období,
  - Charakteristika omezení, problémů nebo rizik, které tým předpokládá v následujícím období.
  - Prezentace realizované funkčnosti,
  - Diskuse.

Harmonogram konzultací bude zveřejněn po ustanovení týmů, nejpozději však **4.10.** v e-Learning_u předmětu RSP (Moodle). Jednotlivé týmy si v něm zvolí vlastní konzultační i prezentační časy.

- Následovat budou týmové prezentace, kdy každý tým představí kolegům své dosavadní výsledky. (T3) V této fázi už musí být všechny projekty naplánovány, ale týmy už obvykle mívají hotové i některé funkčnosti.
- Pokračovat se bude opět týmovými schůzkami, které budou zakončeny vzájemnými oponenturami. Po nich už povinné týdenní konzultace neprobíhají. Týmy dokončují své úkoly a případné nejasnosti konzultují po dohodě individuálně či skupinově.
- Na závěr zpracují svá sebehodnocení, dostanou zpětnou vazbu od vyučujícího a proběhne diseminace výsledků (T4).

Struktura výuky v KS

- Na úvodním tutoriálu bude přehledově vysvětlena kompletní základní teorie včetně nástrojů (T1, T2). Po jejím skončení vytvoří studenti týmy a začnou pracovat na projektech.
- V prvním cvičení budou týmy prezentovat do té doby dosažené vlastní výsledky. Také zde budou zodpovězeny dotazy (T3).
- Druhé cvičení je vyhrazeno oponentuře, kdy dosud odvedenou práci týmů zhodnotí jejich kolegové na základě oponentní šablony. I zde bude opět dostatečný prostor pro diskusi. Poté týmy dokončí své úkoly a případné nejasnosti konzultují po dohodě individuálně či skupinově.
- Na závěr zpracují svá sebehodnocení, dostanou zpětnou vazbu od vyučujícího a proběhne diseminace výsledků (T4).
- Předpokládá se, že studenti KS budou svůj postup konzultovat i během semestru a to on-line ve svých týmových kanálech.

Téma	Typ	Čas [týdny]	PS, aktivity		KS	
			Skupinové ¹ [h]	Týmové ² [h]	Aktivita	Čas [h]
T1, teorie	Proces	2	8	6	T	28
T2, nástroje		2	6	8		
T3, plán		3 - 4	3	18 – 28	CV1	21 – 30
T4 realizace	Produkt	6 - 7	3	39 – 55	CV2	42 – 60
Celkem		14	20	cca 84		cca 104

¹ Přednášky a povinné týmové prezentace v PS

² Samostudium, individuální a týmové úkoly, povinné týdenní schůzky, volitelné konzultace

Tabulka 1 Orientační přehled časové náročnosti dílčích aktivit v kurzu RSP. Časová rozmezí v blocích T3 a T4 zohledňují různou rychlost jednotlivých týmů. Celkový součet časů každého studenta, evidovaných v Excelu (proces) a ScrumDesku (produkt) by se měl blížit předepsaným 104 hodinám.

Procesní a produktové aktivity (platí pro PS i KS)

Práce v kurzu je rozdělena do dvou skupin, procesní a projektové, které jsou v zásadě časově oddělené. Protože ale v průběhu semestru mohou obě skupiny činností přirozeně časově interferovat, je objem i způsob záznamu jejich časové zátěže rozdělen následujícím způsobem:

- **Procesní aktivity**, ke kterým patří např. samostudium, týmová administrativa, individuální a týmové úkoly procesního/neproduktivního charakteru **včetně přípravy realistického projektového plánu**, povinné i nepovinné týdenní schůzky, společné prezentace nebo konzultace. Jednoduše řečeno vše, co koncového zákazníka nezajímá.

Tyto činnosti se zaznamenávají do on-line Excelového formuláře ve struktuře dle tabulky 2) a jejich maximální rozsah je:

- PS: 36 hodin
  - KS: 42 hodin
- **Produktové aktivity**, do kterých je zařazena výhradně tvorba akceptovatelného kódu a případné související uživatelské a administrátorské dokumentace se zaznamenávají do ostré verze týmového projektu ve ScrumDesku až do výše následujících maxim:
    - PS: 50 hodin
    - KS: 50 hodin

Poznámky:

- a) Zbývající čas do předepsaných 104 hodin se vyhrazen pro přímou výukou a to takto:
- PS: 18 hodin (14h přednášek + 6h povinných prezentací + 4h povinných konzultací)
  - KS: 12 hodin (4h tutoriál + 8h cvičení)
- b) Jednotlivé týmy mohou poměr mezi procesními a produktovými aktivitami měnit ale pouze s tím, že dohromady nepřesáhnou celková maxima, tj.:
- PS: 86 hodin
  - KS: 92 hodin

Jméno	Role	Souhrnné týdenní procesní aktivity [celkový čas v hodinách]					Součet
		Studium	Úkoly	Procesy	Komunikace	Dokumentace	
Celkem za tým							

Tabulka 2 Struktura tabulky pro zápis procesních hodin. Odkazy na ni najde každý tým ve svém kanálu.

Týmové role (platí pro PS i KS)

Studenti zpracovávají projekty výhradně ve čtyř až šestičlenné s následujícími rolemi:

- **Scrum Master (SM)** neboli „zmocněnec pro projektové rituály“ zajišťuje formálně správný průběh projektu (např. plánování a řízení tvorby a aktualizace projektových artefaktů [dokumenty, kód, grafika a uživatelská rozhraní], úkolování členů týmu a kontrolu jejich provedení, rovnoměrné a pravidelné využívání zdrojů, zajišťování kvality, řízení rizik či aktualizaci metrik).
To ale neznamená, že tyto činnosti sám vykonává, spíše v rámci týmových setkání připomíná ostatním členům nutnost jejich realizace. Také organizuje a moderuje jednotlivá setkání.
Tyto procesní činnosti mu mohou zabrat nejvýše 20% disponibilního času, po zbylou dobu (cca 60 hodin) pracuje na uživatelských příbězích jako normální člen týmu.
- **Product Owner (PO, vlastník produktu)**, což v praxi bývá zástupce zákazníka, tedy svým způsobem externista. V našem kurzu jde ale o studenta, který komunikuje se **sponzorem projektu** (vyučujícím) i budoucími **uživateli** jeho výstupů (oponenty) a tyto informace neprodleně zprostředkovává ostatním členům týmu.
Kromě povinností, plynoucích z role PO, pracuje tento student i na uživatelských příbězích jako normální člen týmu a to nejméně na 85% své kapacity (cca 65 hodin).
- **Team Member (TM, člen týmu)** nemá žádné procesní úkoly a po demokratické dohodě vykonává práce, které mu buď vyhovují, nebo jsou v dané fázi potřeba (analytik, grafik, konzultant, architekt, designér, programátor, tester, integrátor, dokumentarista, školitel, servisní programátor).

Při vytváření týmů doporučuji zohlednit následující pravidla:

- a) Odborné znalosti členů týmu by měly být stejnorodé a pokrývat všechny oblasti vývoje aplikace. Vznikat by tedy měly týmy, synergicky vyvíjející buď webovou aplikaci nebo realizující požadovanou funkčnost lokálně. Situace, kdy se tým rozhodne pracovat na webu a má pouze jediného kvalifikovaného programátora, je potenciálně riziková a může způsobit nevyváženou pracovní zátěž.
- b) Protože tým musí konzultovat společně, musí mít členové týmu společný průnik rozvrhů v době výuky ŘSP, respektive ve vlastním týmovém čase.
- c) Pokud se studenti na týmech nedomluví vzájemně, budou týmy vytvořeny administrativně. Stejně tak může dojít i ke sloučení malých týmů vyučujícím.

Téma a implementace týmových projektů

Všechny týmy zpracovávají nezávisle stejné téma – vývoj informačního systému pro odborný časopis dle uživatelské specifikace v Moodle RSP. Protože jde o typickou databázovou aplikaci, doporučuji zpracovat ji v jazyce PHP a hostovat na katedrovém serveru. Týmy ale mohou zvolit i vlastní implementační platformu, například C++, Java nebo i vybraný CMS (Joomla, WordPress). Ve všech případech je důležité, aby bylo jejich řešení průběžně prezentovatelné a bylo možné **předat ho bez nutnosti speciální instalace** jinému týmu k oponentuře. Při práci je třeba respektovat následující pravidla:

1. **Projektové plány** jednotlivých týmů musí zohlednit harmonogram kurzu z tabulky 3.
2. Všechny **verzovatelné položky** (deliverables) musí být uloženy v projektové databázi (repository, repozitář) GitHub v adresáři Dokumenty k termínu, danému tabulkou 5.

3. Protože základním výstupem agilních metodik je **plně funkční a zákazníkem okamžitě využitelný kód**, není nutné, aby týmy vytvářely rozsáhlou nebo formálně standardizovanou dokumentaci.
4. Projektový plán a související Scrum_ové artefakty (backlog, retrospektiva) jsou vedeny a průběžně aktualizovány v nástroji ScrumDesk.
5. Členové týmu týdně souborně evidují své aktivity formou on-line Excelové tabulky.
6. Kromě privátních, on-line a osobních komunikačních kanálů **musí existovat i jasná komunikační stopa pro učitele** formou týmové konverzace či komentářů primárně v týmových kanálech MS Teams, případně i v obou dalších oficiálních týmových nástrojích (ScrumDesk, GitHub). Bez explicitních záznamů o průběžné aktivitě není totiž možné objektivně hodnotit průběžnou práci týmů, případně jejich jednotlivých členů! Vysvětlení typu „*Spolupracujeme na Facebooku/Discordu/Slacku/...*“ nebo „*Komunikujeme mailem*“, případně „*Scházíme se výhradně osobně*“ totiž nelze reálně validovat. Navíc tak nenávratně mizí i komunikovaná témata, což je nenahraditelná ztráta pro další vývoj či údržbu navrhovaného SW.
7. Rozsah základní produktové dokumentace záleží na míře názornosti/uživatelské přívětivosti [UX] vyvíjené aplikace a také na kapacitních možnostech týmu. Může být jak minimalistická, tak i detailnější (uživatelské příběhy, datový a procesní model, stavová logika). Její konkrétní struktura může být upřesňována na týmových konzultacích.
8. Každá nesplněná individuální nebo týmová povinnost bude penalizována 2 body.
9. Každý nadstandardní individuální nebo týmový výstup bude bonifikován 2 body.

Harmonogram výuky

Aktivita	Datum/data
Úvodní informace, tradiční projektové řízení, agilita, business modelování	21.9.
Scrum	5.10.
ScrumDesk, GitHub, MS Teams	12.10.
Povinné týmové konzultace k plánování projektu/návrhu aplikace	19.10. -2.11.
Povinné týmové prezentace vlastních výsledků	9.11.
Povinné týmové konzultace k návrhu aplikace	16.11.-30.11
Zpřístupnění aktuálních výstupů oponentům	1.12.
Povinné týmové oponentury	7.12.
Volitelné prezenční nebo distanční konzultace (jen po dohodě)	8. - 22.12.
Zpracování připomínek oponentů a vyučujícího.	14.12.
Uzavření SW realizace, dokumentace, projektu i úložiště.	22.12.
Sebehodnocení týmu	22.12.
Hodnocení týmu vyučujícím a diseminace výsledků	od 22.12.

Tabulka 3 Přehled výukových aktivit v jednotlivých týdnech

Nástroje

Týmy musí být schopny naplánovat a realizovat funkční výstup, odpovídající jejich možnostem a kapacitám, tj. spustitelný SW. Kromě běžných programátorských a kancelářských nástrojů k tomu musí použít:

- On-line SW nástroj **ScrumDesk** pro řízení agilních projektů: <https://www.scrumdesk.com/>
- On-line projektovou databázi (*repository*) - defaultně lokální aplikace Git a týmová synchronizace na portálu **GitHub**: <https://github.com/> Minimální vyžadovaná adresářová struktura projektové databáze (GitHub) je následující:
  - Dokumenty (viz seznam výše)
  - Grafika
  - Kód: veškeré vlastní zdrojové kódy (kořenový adresář v GitHub)
- On-line komunikační nástroj **MS Teams**: <https://bit.ly/3ATLt0q>

Pracovní úsilí i úspěšnost členů týmu **musí být jednoznačně zřejmé** z časových logů a verzovaných dokumentů v těchto SW nástrojích.

Výstupy a termíny

a) Týdenní testy

Test	Obsah	Datum	
		PS	KS
1	Orientace v kurzu ŘSP	4.10.	10.11.
2	Základní principy projektového řízení	11.10.	
3	Agilita ve vývoji SW	18.10.	
4	Business modely	25.10.	
5	Metodika Scrum	1.11.	
6	ScrumDesk	8.11.	8.12.
7	Práce s úložištěm	15.11.	
8	Komunikace v agilních týmech	22.11.	
9	Scrum Master	29.11.	22.12.
10	Product Owner	6.12.	
11	Team Member	14.12.	
12	Souhrnné znalosti	22.12.	

Tabulka 4 Termíny absolvování týdenních on-line testů

b) Aktivita a dokumenty

ID	Položka	Termín	
		PS	KS
1	Název týmu, jeho složení a členské role Zapsat do sdílené tabulky PS/KS	27.9.	15.10.
2	Pozvání vyučujícího do týmového úložiště (GitHub) Uživatel voracek respektive mail jan.voracek@gmail.com	15.10.	15.10.
3	Business Model Canvas/Lean Canvas Na týmový GitHub	18.10.	29.10.
4	Seznamy Definition of Ready (DoR) a Definition of Done (DoD) Na týmový GitHub	18.10.	29.10.
5	Datový nebo objektový model navrhovaného řešení ER nebo Class diagram na týmový GitHub	8.11.	10.11.
8	Prototypový model uživatelského rozhraní Na týmový GitHub	8.11.	10.11.
9	Prezentace iterace 1 vlastního týmu Na týmový GitHub	8.11.	10.11.
6	Nejpozdější závazný termín zahájení prvního sprintu Týmy, která k tomuto datu nezačínají řádně naplánovaný sprint, nebudou z předmětu RSP klasifikovány!	9.11.	10.11.
10	Minimální verze uživatelské a administrátorské dokumentace Na týmový GitHub	30.11.	3.12.
12	Odkaz na funkční aplikaci a dokumentaci pro oponenta Mailem vyučujícímu a zároveň do dokumentu na týmový GitHub	30.11.	3.12.
13	Strukturované zhodnocení práce zadaného týmu (viz šablona v Moodle) Na týmový GitHub a mailem také PO oponovaného týmu Forma prezentace není nutné, ale bývá vhodná	7.12.	9.12.
14	Kompletní produktová dokumentace (uživatel, administrátor) Na týmový GitHub	22.12.	22.12.
15	Strukturované zhodnocení práce týmu (viz speciální tabulka v Moodle ŘSP) Na týmový GitHub	22.12.	22.12.

Tabulka 5 Seznam aktivit a průběžně odevzdávaných dokumentů včetně termínů jejich odevzdání

Podmínky pro udělení klasifikovaného zápočtu

Zápočet je udělován vždy celému týmu. Pro jeho získání zápočtu musí student:

- Být součástí týmu, který:
  - Naplánuje, realizuje, zdokumentuje, odprezentuje a oponuje funkční SW produkt,
  - Má nezáporný součet penalizací (např. pozdní odevzdání) a bonifikací (aktivita ve společných hodinách, nadstandardní řešení apod.).
- Mít v součtu nejvýše dvě fyzické absence na povinných konzultacích a týmových prezentacích.
- Každý týden prokazatelně odpracovat nejméně 3 včas vykázané a řádně zdůvodněné procesně nebo produktově zaměřené hodiny. Nenaplnění týdenní kvóty mimorozvrhových aktivit bude hodnoceno jako virtuální absence a i v tomto případě jsou povoleny pouze dvě za semestr. Jakákoli absence ale nezbavuje studenta povinnosti splnit přidělené úkoly později.
- Absolvovat (ideálně včas) všechny povinné testy.
- V součtu vykázaných procesních a produktových hodin se co nejtěsněji přiblížit stanoveným maximům, tj. 83 hodin v PS a 92 hodin v KS.

Studenti bez výuky se mohou buď stát členy týmů a pak se na jejich zápočet budou vztahovat veškeré podmínky pro běžné studenty s výjimkou bodů a1), b, c a penalizací.

Druhou možností je, že samostatně realizují projekt menšího rozsahu ale se stejnou strukturou povinností a odevzdávaných souborů jako běžní studenti. Téma a harmonogram individuálních projektů bude po dohodě upřesněn vyučujícím.

Klasifikace se u udělených zápočtů řídí pravidly v tabulce 6, vztahujícími se na týmový výstup:

Stupeň	Charakteristika
E	Akceptovaný projektový plán a ukončený první sprint.
D	Totéž co za E + akceptované spustitelné výsledky prvního sprintu.
C	Totéž co za D + akceptované spustitelné výsledky druhého, případně všech dalších sprintů
B	Totéž co za C + existence veřejné aplikace s úplnou kvantitativní základní funkcí, zahrnující podporu autorů i čtenářů.
A	Totéž co za B + existence rozšířené funkčnosti (redaktor, oponenti, redakční rada, šéfredaktor, administrátor) a/nebo relativně vysoká úroveň uživatelského zážitku (UX).

Tabulka 6 Klasifikační pravidla

V Jihlavě 5.10. 2023

Jan Voráček, garant předmětu

Pozn.: v e-Learningu kurzu RSP bude k dispozici vždy pouze aktuální verze tohoto dokumentu. Všechna jeho starší vydání budou na vyžádání dostupná u garanta předmětu.